

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลกระทบในด้านขวัญกำลังใจของครู และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยที่ต่อเนื่อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย
- 3.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดลองเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ได้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

การวางแผนงานการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร ระเบียบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3) สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย พร้อมปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) เสนอผู้เชี่ยวชาญ
- 5) ทดลองเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
- 6) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 7) วิเคราะห์ข้อมูล
- 8) สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ
- 9) รายงานผลการวิจัย

3.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2538 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 107 โรงเรียน ดังรายละเอียดดังนี้

(1) ครูที่สอนชั้นประถมศึกษา	554 คน
(2) ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษา	385 คน
(3) ครูที่สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	402 คน
(4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5,6	12,060 คน
รวม	13,401 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

(1) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กำหนดตามตาราง R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 724 คน โดยกำหนดตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรได้ดังนี้

ก. ครูที่สอนระดับประถมศึกษา	จำนวน 185 คน
ข. ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา	จำนวน 120 คน
ค. ครูที่สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	จำนวน 119 คน
ง. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5,6	จำนวน 300 คน
รวม	724 คน

(2) การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียน 20 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สถานศึกษา	จำนวน			นักเรียน
	ครูสอนชั้น ประถมศึกษา	ครูสอนชั้น มัธยมศึกษา	ครูสอนทั้ง ประถม+มัธยม	
1) โรงเรียนบ้านสุ่มเส้าพัฒนา	8	4	6	15
2) โรงเรียนชุมชนบ้านแวง	9	4	6	15
3) โรงเรียนบ้านเทื่อม	9	5	5	15
4) โรงเรียนชุมชนสร้างบ้าน	8	5	3	15
5) โรงเรียนบ้านสร้างก่อ	8	5	5	15
6) โรงเรียนบ้านหมากแข้ง	15	10	-	15
7) โรงเรียนชุมชนโนนสูง	15	8	4	15
8) โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม	15	8	2	15
9) โรงเรียนบ้านหนองบัว	10	8	5	15
10) โรงเรียนบ้านแสงสว่าง	8	7	6	15
11) โรงเรียนบ้านสงเปลือยดงสามสิบ	8	6	6	15
12) โรงเรียนบ้านปะโค	8	6	6	15
13) โรงเรียนบ้านดงเมือง	10	7	7	15
14) โรงเรียนบ้านน้ำฆ้อง	8	5	6	15
15) โรงเรียนเลิงก่อนโนนสมบูรณ์	6	4	6	15
16) โรงเรียนบ้านดงหนองสระปลา	8	5	10	15
17) โรงเรียนบ้านพังงู	8	5	8	15
18) โรงเรียนบ้านนาจาน	8	6	9	15
19) โรงเรียนบ้านหนองลาด	8	7	9	15

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ต่อ)

สถานศึกษา	จำนวน			
	ครูสอนชั้น ประถมศึกษา	ครูสอนชั้น มัธยมศึกษา	ครูสอนทั้ง ประถม+มัธยมฯ	นักเรียน
20) โรงเรียนบ้านจันทน์	8	5	10	15
รวม	185	120	119	300

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ศึกษาผลกระทบในการดำเนินงาน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

3.3.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษา หลักการ ทฤษฎี แนวนโยบาย และการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 2) กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
- 3) สร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 4) เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไข
- 5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out)
- ๐) ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์

3.3.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยปรับปรุงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในด้านขวัญกำลังใจ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับ เพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบต่อขวัญกำลังใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- (1) การปฏิบัติงานและการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน
- (2) การบริหารงาน และการประสบผลสำเร็จ
- (3) ความสัมพันธ์ กับเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับ เพศ ชั้นที่เข้าเรียน และการอยู่พักอาศัย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.3.3 คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุง ให้เหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาสาระ ภาษา ความครบถ้วนของคำถาม แล้วจึงนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข หาความตรงในเนื้อหา (Content validity) ความตรงใน ด้านโครงสร้าง (Construct validity) แล้วนำข้อคิดเหล่านั้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณา เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู คือ โรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย โรงเรียนนาดีค่ายสว่าง

และโรงเรียนชุมชนหนองบัวน้อยในขนาดหนองเห็น ครูจำนวน 30 คน และนักเรียน 30 คน หาความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α) ของ Cronbach (อ้างถึง ประยูร อาษานาม, 2534) ได้ค่าที่มีสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้

- 1) แบบสอบถามด้านขวัญกำลังใจของครู ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .92
- 2) แบบสอบถามด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .93

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และบางส่วนก็ไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน 2538 จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน ดังนี้

- 1) ส่งแบบสอบถามของครูจำนวน 424 ชุด ได้รับคืน 391 ชุด คิดเป็น 92.2 %
- 2) ส่งแบบสอบถามของนักเรียนจำนวน 300 ชุด ได้รับคืน 295 ชุด คิดเป็น 98.3 %

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่รวบรวมได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการทั้งของครูผู้สอน และของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผลกระทบด้านขวัญกำลังใจของครูแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบผลกระทบด้านขวัญกำลังใจของครู โดยสรุปเป็นส่วนรวมรายข้อและรายด้านโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.50	หมายความว่า มีขวัญกำลังใจต่ำมาก
1.51 - 2.50	หมายความว่า มีขวัญกำลังใจต่ำ
2.51 - 3.50	หมายความว่า มีขวัญกำลังใจปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายความว่า มีขวัญกำลังใจสูง

4.51 - 5.00 หมายความว่า มีขวัญกำลังใจสูงมาก

3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผลกระทบด้าน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบผลกระทบด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นส่วนรวมและรายด้าน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.50 หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

1.51 - 2.50 หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงน้อย

2.51 - 3.50 หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงมาก

4.51 - 5.00 หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด